

СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫЧНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА КАЛАРОНІМАЎ У БЕЛАРУСКАЙ І ШВЕДСКАЙ МОВАХ

У жыцці як асобнага чалавека, так і культуры пэўнага народа колер мае вельмі важнае значэнне. Больш за ўсё мы ўспрымаем навакольны свет праз зрок, і менавіта словы са значэннем колеру дапамагаюць нам адлюстроўваць наша наваколле. Сёння колер з'яўляецца аб'ектам даследавання ў розных навуковых напрамках, але найбольш гэты феномен цікавіць лінгвістаў, таму што колеравая лексіка адыгрывае вялікую ролю ў фарміраванні моўнай карціны свету. У мове колер адлюстроўваецца у каларонімах, ці колераабазначэннях, якія складаюць аснову лексікі са значэннем колеру.

Ва ўмовах сучаснай глабалізацыі і міжнароднай інтэграцыі, імклівага пашырэння кантактаў паміж носьбітамі розных нацыянальных моў і культур пашыраецца і дыяпазон даследаванняў каларыстычнай лексікі розных моў. Таму актуальным для сучаснай лінгвістыкі трэба лічыць параўнальнае даследаванне каларыстычнай лексікі беларускай і шведскай моў і асаблівасцей яе функцыянавання.

У сучаснай навуковай літаратуры колеры звычайна падзяляюцца на асноўныя і адценевыя. У якасці асноўных вылучаюцца такія храматычныя колеры, як *чырвоны, аранжавы, жоўты, зялёны, блакітны, сіні, фіялетаваы*, і колеры *чорны, белы, шэры*, якія не ўваходзяць у спектр і належаць да ахраматычных. Паводле структуры ўсе колераабазначэнні падзяляюцца на лексемы з невытворнай асновай, інакш кажучы, асноўныя базавыя лексічныя адзінкі, напрыклад, *сіні, белы*, і каларатывы з вытворнай асновай *малахітавы, валошкавы*.

Спецыфіка нацыянальна-культурнага бачання колеравай карціны свету рознымі народамі абумоўлівае і адрозненні складу і сістэмнай арганізацыі каларыстычнай лексікі ў розных мовах. Так, у адпаведнасці з нацыянальнай колеравай карцінай свету беларусаў у беларускай мове да асноўных назваў колераў адносяцца *белы, чорны, шэры, жоўты, аранжавы, чырвоны, сіні, блакітны, зялёны і фіялетаваы*. У шведскай культуры блакітны колер не вылучаецца як асобны, а з'яўляецца адценнем асноўнага сіняга колеру. Таму шведскія асноўныя каларонімы – гэта *vit* 'белы', *svart* 'чорны', *grå* 'шэры', *gul* 'жоўты', *orange* 'аранжавы', *röd* 'чырвоны', *blå* 'сіні', *grön* 'зялёны' і *violett* 'фіялетаваы'. Агульная колькасць колеравых лексем, па нашых падліках, у беларускай мове складае 133 адзінкі, у шведскай – 98.

Каларонімы беларускай мовы прадстаўлены якаснымі прыметнікамі, якія з'яўляюцца невытворнымі або вытворнымі лексічнымі адзінкамі, утворанымі суфіксальным спосабам ці шляхам словаскладання, а таксама дзеепрыметнікамі са значэннем адцення колеру. У шведскай мове каларонімы прадстаўлены прыметнікамі і дзеепрыметнікамі, большасць з іх утвораны з дапамогай суфіксаў ці спалучэннем назоўнікаў і прыметнікаў са значэннем колеру.